

פתרון הבחינה באזרחות חורף 2012

מוגש ע"י: נוחי קירצמן וגל אלדג'ם, מורה לאזרחות בקידום

הצעה לפתרון הבגרות באזרחות

1. א. ציין: עקרון הכרעת הרוב
הסבר: במדינות דמוקרטיות החלטות והכרעות מתקבלות על ידי הרוב. אין לפגוע במיעוט או בזכויות אדם ואזרח. על המיעוט לכבד את הכרעת הרוב.
נימוק: נערכה הצבעה בממשלה בנושא פיתוח תחבורה לנגב, והתקבלה החלטה לפי רוב קולות של תשעה עשר שרים בעד מול ארבעה נגד ואחד נמנע.
ב. ציין: אחריות ממשלתית משותפת
הסבר: אחריות של כל שרי הממשלה, על החלטות הממשלה בפני הכנסת. שר רשאי להתנגד בתוך הממשלה, אך מרגע קבלת ההכרעה, כל עוד נשאר בממשלה ולא התפטר, אסור לו לצאת נגד החלטות הממשלה.
נימוק: כל שרי הממשלה הציגו דעה אחידה בנושא, משום שהם נושאים באחריות המשותפת על כל החלטות הממשלה, גם אם התנגדו.
2. א. ציין: חיים ובטחון שלמות הגוף
הסבר: זוהי זכותו הטבעית של כל אדם ללא הבדל דת גזע מין ולאום, לחיות את חייו ללא חשש מפגיעה גופנית פיזית נפשית בגופו. על המדינה להגן עליו על ידי מוסדות וחוקים.
נימוק: הצעת החוק רוצה להגן על שלמות גופם של התלמידים, על ידי איסור מכירת מוצרים היכולים לגרום להשנה.
ב. ציין: הזכות לכבוד
הסבר: זוהי זכותו הטבעית של כל אדם ללא הבדל דת גזע מין ולאום שלא יעליבו, ישפילו, יבזו, יכפישו אותו. על המדינה להגן על זכותו זו על ידי מוסדות וחוקים.
נימוק: התלמידים טענו כי ההחלטה היא פוגעת ומשפילה, בכך שהמדינה מתערבת בחיים.
3. חוק חג המצות – איסור הצגת חמץ בפסח, בחנויות ובמוסדות בישובים בהם נמצא ריכוז של אוכלוסייה יהודית.
חוק יסוד מקרקעי ישראל – אדמות ישראל, שייכות למדינת הלאום היהודי.
4. אמצעים לשמירת אי תלותה של הרשות השופטת
1. עקרון הסוביודיצה – לתקשורת אסור לדווח, לתת פרשנות משפטית, להליך משפטי מתקיים, באופן העלול להשפיע על מהלך המשפט, במטרה למנוע מצב של לחץ ציבורי או תקשורת על מהלך המשפט, ולספק לנאשם הליך משפטי הוגן.

2. תנאי העסקת שופטים – שכר גבוה – למניעת קבלת שוחד, איסור עיסוק בעבודה נוספת, חסינות על פסקי דין, קושי בפיטורים ובהעברת מקום עבודה, עבודה עד גיל 70
3. ועדה למיוני שופטים – 9 חברים. 4 פוליטיקאים : 2 חברי כנסת, שני שרים, 5 אנשי מקצוע:
3 שופטים, 2 עו"ד. על מנת למנות שופט לבית המשפט העליון נדרש רוב מיוחס של 7 חברי ועדה. לאף אחת מהקבוצות אין רוב מיוחס, לכן מצד אחד נוצר מצב בו השופט הנבחר לא נתון ללחצים והשפעות של הבוחרים אותו, ומצד שני ישנו קושי להגיע להכרעות בבחירת שופטים.
4. כנסת – אסור לכנסת לחוקק חוק המבטל פסקי דין אשר ניתנו בעבר. החוק יחול מאותו רגע והלאה, על מנת לאפשר עצמאות שיפוטית.

5. מרכיבי זהות ערבי ישראל
זהות לאומית – לאיזה עם אני שייך: ערבי, פלשתינאי
זהות אזרחית – לאיזו מדינה אני שייך: ישראלי
זהות דתית – לאיזו דת אני שייך: מוסלמי, נוצרי

6. הבדלים בין הצעת חוק פרטית הצעת חוק ממשלתית
1. מגיש ההצעה – הצעת חוק פרטית חבר כנסת או קבוצת חברי כנסת. הצעת חוק ממשלתית – שר, משרד ממשלתי, מטעם הממשלה.
2. הליך מקדמי- הצעת חוק פרטית ישנה קריאה טרומית בכנסת, הבודקת את נחיצות החוק (קריאה מקדימה) בעוד בהצעת חוק ממשלתית אין קריאה טרומית.
7. עקרון שלטון החוק: החוק הוא הריבון, החוק הוא השולט, כולם כפופים לחוק, שווים בפני החוק, צריכים לציית לחוק, ויש לאכוף את החוק באופן שווה וזהה על כולם. החוק נועד לשמור על הסדר בחברה, להגן על זכויות אדם ואזרח ולהגביל את השלטון. החוק צריך להיות דמוקרטי הן במובן הפורמלי והן במובן המהותי.
8. דין הדם – אזרחות מוענקת ומועברת בירושה לפי אזרחות ההורים, ללא קשר לטריטוריה בה נולד האדם.
בהכרזת העצמאות נאמר כי " מדינת ישראל תהיה פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות" יהודי – לאומיות אתנית, המבוססת על יסודות משותפים שאינם פרי בחירה כמו: דת, שפה, מורשת, תרבות וכד'. לפי ההכרזה מדינת ישראל שייכת לכל יהודי העולם, גם התפוצות, ומתוקף חוק השבות, מעניקה אזרחות למי שהינו יהודי, ילדיו נכדיו בני הזוג עד דור 3. האזרחות עוברת בירושה מההורים ללא קשר למקום הלידה.
9. זכויות מיעוטים – קבוצה זכויות אשר המדינה מחליטה האם להעניקן למיעוט, השונה מהרוב הלאומי, על מנת לשמור על זהותו היחודית מבחינת: שפה, לשון, חינוך, דת. זכויות מיעוט, אם ניתנות, מוענקות בנוסף לזכויות אדם ואזרח במדינה הדמוקרטית.
חוקה – זהו מסמך על, המציג את עקרונות המדינה, שיטת הממשל, זכויות האדם והאזרח, ומטרתה להגביל את השלטון. מתן זכויות למיעוט (גישה המכירה) או אי מתן זכויות למיעוט (ליברלית קיצונית, ליברלית מתונה) מעוגנים בחוקה, והשלטון חייב לפעול על פי תכנה. לדוגמא, בחוקת ארצות הברית אין הכרה בזכויות מיעוט בחוקה, אך אין הכרח להיטמם בחברה. המיעוט יכול לשמור על ייחודו, אך לא בתמיכה או בעידוד המדינה (ליברלית מתונה).

10. ציין: גישה סוציאל דמוקרטית.
הסבר: גישה חברתית קהילתית השמה דגש על השוויון כערך עליון. בגישה זו המדינה מתערבת בכלכלה ובחברה על מנת לצמצם פערים חברתיים.
נימוק: בקטע מודגש כי על המדינה לקיים צדק חברתי. המדינה צריכה להתערב בכלכלה וכך יצטמצמו הפערים החברתיים.
11. ציין: עקרון הפלורליזם.
הסבר: ריבוי דעות, השקפות עולם וקיומו של מגוון חברתי.
נימוק: הכותב מציין כי בישראל קיימים ארגונים שונים. אלו ארגונים המשקפים פלורליזם חברתי.
12. ציין: דמוקרטיה כערך, במובן המהותי.
הסבר: מערכת ערכים שבמרכזה האדם, המושתת על עיקרון זכויות האדם.
נימוק: כותב הקטע מדגיש כי על המדינה לשמור על זכויות האדם כערך עליון.
13. ציין: עיקרון שלטון העם (אופציה נוספת: עיקרו הגבלת השלטון- דעת קהל)
הסבר: במשטר הדמוקרטי ציבור האזרחים הוא הריבון, מקור הסמכות. ניהול ענייני המדינה מתבצע ע"י האזרחים באמצעות נציגיו הנבחרים.
נימוק: המפגינים טענו כי השלטון לא מבטא את רצונו האמיתי של העם למרות שהם נציגיו. בדמוקרטיה העם הוא מקור הסמכות והנציגים אמורים להתחשב ברצונותיו.
14. ציין: לאומיות אתנית
הסבר: לאומיות המבוססת על יסודות שאינם פרי בחירה, שיוכיים.
נימוק: חבר הכנסת הציע להחליף את השמות הלועזים לעבריים כחלק מביסוס הלאומיות האתנית של אזרחי המדינה היהודיים וככלי לשימור העבר המשותף (תרבות ומורשת)
15. ציין: התמודדות שווה
הסבר: קיומה של תחרות הוגנת בין המתמודדים, כולל אפשרות לחשיפה שווה.
נימוק: הפעילים התלוננו כי כלי התקשורת לא יאפשרו לאופוזיציה להביע את רעיונותיה. אמצעי התקשורת אמורים לספק לבוחרים מידע רלוונטי באמצעותו יוכלו לגבש דעה.
16. ציין: מדיניות הבחנה
הסבר: הענקת יחס שונה לאנשים השונים זה מזה כאשר השונות רלוונטית לעניין.

נימוק: שר התחבורה מחייב נהגים שעברו את גיל הארבעים לעבור בדיקת ראייה כתנאי לחידוש הרישיון מכיוון שהוכח במחקרים כי ראייתם של נהגים שעברו גיל זה נחלשת. הסיבה מוצדקת ורלוונטית לעניין.